



Nové Bratrské Listy

*S láskou přijímejte i ty, kdo přicházejí odjinud –
tak někteří, aniž to tušili, měli za hosty anděly.
(Židům 13,2)*

Z obsahu:

Husitský kněz Martin Lupáč

Misie Jednoty v 18. a 19. stol. (dokončení)

Odchod kazatele Jiřího Polmy

Zprávy ze seniorátu

obsah

kázání	
Skrze krizi k novému začátku (<i>Ján Grešo</i>)	31
biblické a teologické studie	
Exodus a exil (<i>K. Deurloo</i>)	34
dějiny	
Martin Lupáč (<i>J. Halama</i>)	40
unitas fratrum	
Misie Jednoty v 18. a 19. století 2 (<i>Craig Atwood</i>)	43
náš seniorát	
Kazatel Jiří Polma (<i>red</i>)	51
Noc kostelů v Potštejně (<i>Nada Běťáková</i>)	52
Sestry Ochranovského seniorátu 53 (<i>L. Bernardová</i>)	53
Jubileum ses. Kudibalové (<i>O.H.+J.P.</i>)	54
Sborový den v Praze (<i>Evas</i>)	55
Husův den v Ž. Brodě	56

Nové Bratrské Listy

20. ročník (2018)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky a čtenáři Nových bratrských listů,

naše letní číslo se snaží jako obvykle přinést jednak pohled do dějin staré i obnovené Jednoty bratrské, jednak aktuální zprávy z dění v našich sborech a církvích.

Tady nás všechny zasáhl odchod bratra kazatele Polmy. To, že nám v časopise budou chybět jeho zprávy, je mezera, která se zacelit dá. Mnohem hůře to zasáhlo jeho sbor a rodinu a na ně chceme jistě myslet ve svých prosbách.

Žijeme však nejen v církvi, ale i ve společnosti. V posledních týdnech nastal rozruch kolem jakési provokativní hry, která se nešetrně dotkla postavy Ježíše. Jakási parta lidí se rozhodla divadlo násilně přerušit a křesťané jsou rozděleni, jestli to je dobře.

Já si vzpomínám, jak chtěli učedníci přivolat oheň na jistou vesnici, kde je odmítli přijmout. Ježíš jejich horlivost odmítl. Bojovat za svou víru jakýmkoliv násilím je věc veskrze pohanská (ať to pojmenujeme křížové výpravy nebo spanilé jízdy) a Boží duch v tom není a nemůže být. To je zrovna v Jednotě zásadní dědictví, které nás zavazuje.

Přeji vám, abyste léto prožívali v duchu lásky, pokoje a naděje a jestli k tomu přispěje nějakou chvilkou i náš časopis, splní to, k čemu jej vytváříme.

Jindřich Halama

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 2900700247/2010

kázání

Skrze krizi k novému začátku

Achab oznámil Jezábele vše, co udělal Elijáš, že pobil všechny Baalovy proroky mečem. Jezábel poslala k Elijášovi posla se slovy: „Ať bohové udělají, co chtějí! Zítřka v tento čas naložím s tebou, jako ty jsi naložil s nimi!“ Když to Elijáš zjistil, vstal a odešel, aby si zachránil život. Přišel do Beer-šeby v Judsku a tam zanechal svého mládence. Sám šel den cesty pouští, až přišel k jednomu trnitému keři a usedl pod ním; přál si umřít. Řekl: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Pak pod tím keřem uleh a usnul. Tu se ho dotkl anděl a řekl mu: „Vstaň a jez!“ Vzhlédl, a hle, v hlavách podpopelný chléb, pečený na žhavých kamenech, a láhev vody. Pojedl, napil se a opět uleh. Hospodinův anděl se ho však dotkl podruhé a řekl: „Vstaň a jez, máš před sebou dlouhou cestu!“ Vstal, pojedl, napil se a šel v síle onoho pokrmu čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Chorébu. (1 Kr 19,1-8)

Pro lepší pochopení souvislosti našeho textu by bylo dobré přečíst si 18. a 19. kapitolu První knihy královské. Osmnáctá kapitola mluví o zápase proroka Elijáše o dodržování prvního přikázání Desatera „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, nebudeš mít jiné bohy mimo mne.“ Tehdejší král Izraele Achab a jeho žena Jezábel uvedli do země uctívání pohanského boha Baale. Elijáš to viděl jako hrozný hřích proti Hospodinu a v zápase na vrchu Karmel ukázal jak bezmoc vymyšlené modly Baale, tak moc Hospodinovu. Královna Jezábel se rozzuřila a vzkázala Elijášovi, že ho zahubí. Elijáš dostal strach a dal se na útěk, aby si zachránil život. To je pozadí našeho textu.

Překvapí nás změna prorokova vnitřního postoje. V minulé kapitole je zobrazen jako silný, pevný, neohrožený bojovník za uctívání Hospodina. V této kapitole je ustrašený a na konci se silami. Dokonce prosí Hospodina: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život.“ Nevidí pro sebe žádnou perspektivu do budoucnosti. Zdá se mu, že je konec, že logickým východiskem je smrt.

Pokusme se chvíli přemýšlet o tom, jaký důvod a smysl má tato změna. Ale nejdříve si všimněme, jaký má bible smysl pro realitu. Bible nemluví o velkých osobnostech tak, že by vynášela jejich kladné stránky a zamlčovala jejich slabosti či hříchy. Takových příkladů neidealizovaného zobrazování je v bibli mnoho, náš text patří mezi ně. Budme za to vděční, protože nepřijemná pravda je vždy lepší než hezky vypadající lež.

Tu tvrdou pravdu však je třeba pochopit. Tady se nám vnucuje otázka, jak je možné, že Boží prorok se dostává do takové deprese, malomyslnosti, zdeptanosti. Na to se dá odpovědět jednoduše. Vždyť i Elijáš a všichni ostatní, kdo dostali pověření od Pána Boha, byli jen lidé. Naše zkušenost strachu a vyčerpání, které tak dobře zná-

me, byly i jejich zkušenostmi. Hrozba královny Jezábel se zmocnila Elijášova srdce a vedla ke strachu, skleslosti, útěku.

Můžeme ho za tuto jeho skleslost vinit? Můžeme mu vyčítat slabost? Určitě mu není možno vyčítat, že utíká, aby si zachránil život. Utíkat a skrývat se musel již dříve. Bylo by možné vyčítat mu, že propadá beznaději a přeje si zemřít, že už nevidí žádné východisko. Když však tohle řekneme, nestojíme nad Elijášem jako soudcové, nadřazení, ale jako spoluobvinění. Vždyť i my býváme skleslí, deprimovaní a nevidíme často žádné východisko, jako Elijáš.

Tady si musíme položit otázku: Jak to, že Elijáš propadl takové malomyslnosti? Jak to, že my propadáme takové malomyslnosti? Do takového stavu se člověk dostává, když je jeho srdce naplněno něčím jiným, než myšlenkami na Hospodina, než důvěrou v něj. Elijášovo srdce, celé jeho nitro, bylo naplněno strachem z královniny hrozby. A z tohoto hlediska mu můžeme jeho malomyslnost vyčítat jako zaviněnou.

Ale i když je Elijášův postoj slabostí a snad i vinou, je zřetelné, že právě tato fáze slabosti má pro něj důležitý význam. Je to význam výchovný. Elijáš si musí uvědomit, jak bezvýhradně je ve všem závislý na Hospodinu. Kdyby byl stále silný, mohl by si o sobě začít příliš myslet. To je pokušení, kterému podléhají mnozí významní lidé. Zkušenost slabosti, deprese, jako měl Elijáš, člověka učí, aby zůstal pokorný. Elijáš si tu musí uvědomit: I když jsem vykonal něco velkého, nebylo to moje dílo, dokázal jsem to jen z moci Hospodinovy.

Takové myšlenky jsou zdravé, protože člověka očišťují od sobeckého soustředění jenom na sebe. A protože se člověk k těmto myšlenkám dostává přes stavy slabosti, zdeptanosti, malomyslnosti, nabývají i tyto stavy v lidském životě důležitý smysl. Má to svou hlubokou cenu. Ale za nejdůležitější poselství tohoto textu musíme označit něco ještě jiného: Když je člověk naprosto zdeptaný, ukazuje se v plné síle Boží moc. Když před sebou člověk nevidí jinou perspektivu, než konec, smrt, Bůh už pro něj má připravenou novou budoucnost. Když je člověk zcela unavený životem, Bůh k němu přichází a dává mu novou sílu. Stručně řečeno: Když si člověk myslí, že je všemu konec, Bůh vytváří nový začátek.

Víme, že Pán Bůh není závislý na momentálním citovém stavu člověka. I když je člověk na dně se silami, Bůh mu poskytuje sílu ze svého nevyčerpatelného zdroje. Ale je potřebné, aby si člověk dobře uvědomil Boží velikost, moc, nadřazenost. Proto dostává Elijáš příkaz jít na Boží horu Choréb. Tam se má setkat s Hospodinem, tam má důrazně pocítit Hospodinovu blízkost. To je smyslem této cesty z krize – na Chorébu dostává Elijáš nové pověření, nový program. Elijáš si myslel, že svou životní úlohu už dohrál, ale Hospodin pro něj má připravenou novou práci, nové poslání.

Setkání s Hospodinem má však pro Elijáše ještě i jiný význam. Má ho dovést k situaci, kdy bude celá jeho bytost naplněna myšlenkou na Boha. To je to, co prorok ve své situaci potřebuje. Musí se setkat s Hospodinem, aby Hospodin naplnil celé jeho myšlení a vypudil z něj všechen strach před modlářskou královnou. V Hospodi-

nově blízkosti se mění způsob, jakým člověk vnímá svět, jakým vidí věci kolem sebe. Ve chvíli strachu ovládala celé Izajášovo nitro Jezábel, všechno ostatní se zdálo menší, ztrácelo se v pozadí. Setkání s Hospodinem tuto perspektivu mění. Středem všeho se stává Hospodin, naplňuje lidské nitro a všechno ostatní se zmenšuje, ustupuje, stává se méně a méně důležitým. Hrozná královna se stává maličkou, nepatrnou, směšnou. Prorokova víra se obnovením stává schopnou konat další těžké úkoly.

Není těžké uvědomit si, co z tohoto textu můžeme vyvodit pro sebe. Kolikrát se dostáváme do situací, ve kterých říkáme stejně jako Eliáš: Už dost, Hospodine, dál to nejde. Eliášův příklad by nám měl připomenout, že když jsme bezmocní a zdánlivě sami, Pán Bůh o nás ví. I když se cítíme opuštění, Ježíš Kristus nás miluje. I v ohrožení a právě v ohrožení se na nás vztahují Ježíšova slova: Já jsem se za tebe modlil, aby tvá víra nezanikla. Když se nám zdá, že už nemůžeme pokračovat, že už nedokážeme nic, měli bychom myslet na slova apoštola Pavla: všechno mohu v Kristu, který mě posiluje.

I ta cesta na horu Choréb je pro nás důležitá. Naše bída je často v tom, že jsme naplněni strachem, že naše slunce, Ježíš Kristus, jako by zapadl hluboko pod obzor. Kolem nás je jen zlý svět a modlářské královny se svými hrozbami. Tehdy potřebujeme přijít na Boží horu, sepnout ruce k modlitbě, ponořit se do Božího slova, vyhledat společenství věřících, věřící přátele. Možná bude Pán Bůh nějakou dobu mlčet, ale potom se ozve, odpoví. A když naplní naše nitro, začneme všechno vidět jinak, novým způsobem.

Tehdy pro nás začne nový den, když vyjde Slunce spravedlnosti a vše zaleje svým světlem. Všechno kolem nás dostane ty právě rozměry, tedy stane se menším než Boží blízkost a láska. A po krizi začne i pro nás nový den. Můžeme zažít a zažíváme takových krizí více, stává se nám to opakovaně. Ale svěříme-li se v nich do Božích rukou, zvládneme je bez trvalých následků. Pod Božím vedením se všechny naše krize stanou postupně minulostí a bude nám stále víc zářit nový den, plný nehasnoucího světla. Amen

*Ján Grešo, novozákoník bratislavské bohoslovecké fakulty,
z knihy kázání Útek do slobody, Transcius 1997.*

biblické a teologické studie

Zákon a proroci

Dnes přinášíme ukázkou ze studie holandského starozákonníka Karla Deurloo „Exodus a exil“ (česky vyšlo v nakladatelství EMAN, 2007). Snaží se v ní přístupnou formou vyložit, jak jde v Zákoně a Prorocích o základní témata biblické teologie – exodus a exil, vyjití z Egypta a zajetí v Babyloně, a jak to úzce souvisí s Novým zákonem a evangeliem.

Pisatelé knih Nového zákona počítají s takovými čtenáři, kteří znají Starý zákon a přijímají jej jako rozhodující svědectví o Bohu Izraele. Jejich zvěstování evangelia lze naslouchat pouze v kontextu podvojného příběhu vyjití a obrácení.

Útvar, jemuž se v církvi začalo říkat Starý zákon, se u evangelistů a apoštolů – „autorů“ Nového zákona – nazývá *Písma* nebo *Písmo*. Ježíš například říká: „Což jste nikdy nečetli v Písmech?“ (Mt 21,42), nebo: „Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně“ (J 5,39). O Pavlovi se píše, že šel podle svého zvyku do synagogy a „po tři soboty jim kázal z Písem“ (Sk 17,2), a jako evangelium připomíná, že „Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem... a byl vzkříšen třetího dne podle Písem“ (1K 15,3-4).

Vedle tohoto označení narazíme také na označení *Zákon a proroci*, velmi výmluvně například na začátku Kázání na hoře. Po blahoslavenstvích a po oslovení učedníků obrazem „soli země“ a „světla světa“ říká Ježíš: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky“ (Mt 5,17). Také by se dalo přeložit „nepřišel jsem zbořit“ – jakoby Písmo bylo budovou, do níž Ježíš vchází, aby ji zaplnil, „naplnil“. S nemenším důrazem se říká na začátku Janova evangelia: „Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně i Proroci...“ (J 1,45). V závěru knihy Skutků také Lukáš vypráví o apoštolu Pavlovi, jak v Římě „ze Zákona Mojžíšova a z Proroků“ svědčil o Božím království a o Ježíšovi (Sk 28,23). Ve svém listu do Říma pak tento apoštol píše: „Nyní však je zjevena Boží spravedlnost ... dosvědčovaná Zákonem i Proroky“ (Ř 3,21). Je zřetelné, že pro novozákonní autory, kteří chtějí sepsat svá slova o Ježíšovi, jsou *Písma*, *Zákon* a *Proroci*, rozhodující instancí autority. Termín „Starý zákon“, respektive „Stará smlouva“ sice v církvi zdomácněl, ale pro čtenáře Nového zákona může vyznívat pouze ve smyslu „starodávná smlouva“, odvěký testament.

Proč je lepší mluvit o *Mojžíšovi a Prorocích*? Protože to je charakterističtější pro sbírku biblických Písem. Jejich celek tvoří *Tóra*, tj. učení Mojžíšovo (pět knih Mojžíšových) a *Proroci* (hebrejsky *nebiím*); soubor Proroků se člení na Přední – ty, co stojí v kánonu prorockých spisů vpředu – a Zadní, tj. tři velcí (Izajáš, Jerejmáš

a Ezechiel) a dvanáctero malých. V apoštolských spisech je zmíněna ještě i třetí kategorie, totiž Žalmy (viz Lk 24,44). Žalmy jsou totiž první knihou třetího oddílu židovského kánonu Písem – tzv. Spisů (hebrejsky *ketúbím*). Podobnou zmínku jako Lk 24,44 má i prolog deuterokanonické knihy Sírach. Z počátečních písmen těchto tří částí kánonu pochází zkratka TNK, vyslovovaná *Tenach*, nebo *Tanach*. Novozákonní autoři citují i většinu knih ze Spisů – žalmy, Jóba, Přísloví, pět svátečních svitků, Daniele, Ezdráše, Nehemjáše, knihy Paralipomenon. Je tedy zřejmé, že i Spisy znají a naslouchají jim, nicméně když odkazují na Písmo, mluví obvykle o Tóře a Prorocích. To je totiž ono podvojně jádro, jež tvoří zvěst Písma.

1 „mají Mojžíše a Proroky...“

Hned od první kapitoly svého evangelia – zejména ve chvalozpěvech Anny a Zachariáše – nepřipouští Lukáš žádnou pochybu o tom, že jeho východiskem jsou Písma (Lk 1,46n; 1,67n). Nepřekvapuje proto, že i v závěru evangelia dává všemu vyústit k Písmu. Srdce dvou učedníků jdoucích do Emaus vzplálo, když záhadný poutník „začal od Mojžíše a všech Proroků a vykládal jim to, co se na něj vztahovalo ve všech částech Písma“ (Lk 24,27). Není tu uveden žádný konkrétní text, a je to tak dobře. Novozákonník Ben Hemelsoet k tomu říkával: „Ptáte se, co je Nový zákon? Nový zákon je prostě Starý zákon; čtený ovšem tak, že může přijít ke slovu Ježíš.“ Na otázku, kdo je Ježíš, pak ale nesmíme odpovídat: „Přečti si Nový zákon!“ Tímto způsobem bychom šli na věc příliš rychle – a co je horší, postupovali bychom špatně. Je třeba odpovědět: „Začni od Mojžíše a Proroků!“

Lukáš o tom vypráví jedno podobenství. Příznačně je zasazeno do obrazu rozdělenosti tohoto světa, v němž vládne protiklad bohatství a chudoby (Lk 16,19-31). I tak to však v tomto příběhu jiskří humorem, jako ostatně u evangelisty Lukáše často.

Evangelista vkládá Ježíšovi do úst groteskní obrazy. Na jedné straně Lazar, plným jménem Eleazar, tj. Bůh-je-pomoc“; jinou pomoc tento chudák nemá. Lazar zemře. Kdo jej pohřbí? Hle, najednou jsou tu andělé a přenášejí jej... do nebe snad? Ale kdeže! Do Abrahamova klína, protože Abraham přece sedí na veliké hostině s Izákem, Jákobem a všemi proroky (Lk 13,28). Lazarovi se dostane čestného místa, hned po boku Abrahama.

Příběh podobenství se však zaměřuje na boháče. Jeho jméno neznáme, nesmí ho v příběhu mít. Posluchači podobenství se v něm totiž sami mohou případně rozpoznat. Když tento boháč zemře, je mu pochopitelně vystrojen důstojný pohřeb. Když pak ale v říši mrtvých otevře oči, co uvidí? Lazara po Abrahamově boku! Ale není *on sám* syn Abrahamův? Volá tedy: „Otče Abrahamo!“ A nám se může právem zdát, že se tu obrátily role. Boháč rozpoznává, že teď je on kýmsi, kým byl dříve „ten žebrák“ Lazar. Nezbyvá mu než žebrat. Na rozdíl od Lazara, který za svého života prosil o nějaký drobeček chleba spadlý se stolu, prosí nyní boháč o kapičku vody.

Nemohl by Lazar smočít svůj prst ve vodě a svlažit jeho jazyk, když teď boháč tak trpí v plamenech? „Dítě“, říká mu Abraham pohnutě, „pamatuj, jak jsi žil!“ Posluhači samozřejmě nemůže uniknout, že si boháč s Lazarem vyměnili role. „A kromě toho, my k sobě nemůžeme“, říká Abraham. Propast je příliš hluboká. „Dítě!“ – to od Abrahama vyznívá přímo otcovsky. Bude snad tedy vnímavý, usuzuje boháč a navazuje: „Pak tě tedy prosím, *otče*, pošli Lazara do domu *mého otce*, protože mám pět bratrů“ (pět podle počtu svitků Tóry!). Je snad nutné bratry varovat? Ale vždyť je to přece zcela zbytečné; Abraham boháčovi odpovídá způsobem, který je v jádru věci jediný možný: „Mají přece Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají.“ – Ať poslouchají a čtou: „Slyš Izraeli!“

Na to boháč odpoví jakýmsi pseudonovozákonním zlatým hřebíkem: „Nikoli, otče Abrahame, ale kdyby k nim přišel někdo z mrtvých, budou činit pokání.“ Ostřejší odmítnutí, než je Abrahamova reakce, snad ani nelze zformulovat. Měla by jí dobře slyšet i obec křesťanská: „Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo *vstal z mrtvých*.“

Mesiáš je vzkříšen „podle Písem“ (1K 15,3). Písma jsou jeho *pro-gram* (řecky), česky *před-pis*. O vzkříšeném Lukáš vypráví, že „začal od Mojžíše a všech Proroků...“ (Lk 24,25).

2 Tóra: Exodus

Prostřední tři knihy Mojžíšova učení líčí pohyb ven z Egypta, přes poušť až na práh Kenaanu. První verš zní: „Toto jsou jména synů Izraele, kteří přišli *do Egypta*“ (Ex 1,1). Na konci pak čteme o tom, jak byly synům Izraele před vstupem do země dány poslední pokyny „v Moábských pustinách u Jordánu naproti Jerichu“ (Nu 36,13). Tímto exodickým pohybem získává v uvedených třech knihách všechno svou barvu – Exodus, Leviticus, Numeri, respektive podle hebrejského pojmenování „Jména“ (Ex 1,1), „I zavolal“ (Lv 1,1) a „Na poušti“ (Nu 1,1). Tento velký příběh exodu je pak i rámcem, v němž jsou vydána přikázání. Čtenář je na to neustále průběžně upomínán. Uvedme si tři příklady: „Třetího měsíce potom, co Izraelci vyšli z egyptské země...“ (Ex 19,1). „Nesmíte jednat po způsobu egyptské země, v níž jste sídlili“ (Lv 18,3). „...po jejich vyjití z egyptské země“ (Nu 1,1; 9,1; 33,38).

K čemu jsou knihy, které tuto trojici obklopují a doplňují soubor svitků Tóry na pětici – knihy Genesis a Deuteronomium? Kniha Genesis své vyprávění začíná stvořením „nebes a země“ a končí je Josefem uloženým do rakve; v posledním verši knihy je pak i Josef připraven k vyjití (resp. vynesení, srv. Ex 13,19). Hlavní postavou knihy je ústřední aktér exodu: „Izrael, můj syn, můj prvorozený“ (Ex 4,22-23). První kniha bible pojednává „prvorozenství Izraele uprostřed národů země“ – tak formuluje téma knihy F. Breukelman, pro něhož je Genesis „knihou rodů Adama, tj. člověka“ (srv. Gn 5,1).

Uvedme si z knihy Genesis dva ústřední momenty. Izrael je zvláštním lidem, jenž reprezentuje celé človecství. Je to lid, který svoji budoucnost pouští ze svých rukou a svěřuje ji tomu, co vidí HOSPODIN (Gn 22,24), tj. té budoucnosti, kterou má pro svůj lid před očima HOSPODIN (cesta Abrahamova). Na cestě Jákobově se pak ukazuje, že tento lid svoji identitu „Izraele“ přijímá tím, že je požehnan nevyslovitelným JMÉNEM (Gn 32,23-33). Egypt je ovšem v ústředních momentech příběhu už na obzoru. Ve scéně, kde je Abrahamovi zaslíben vlastní syn, je onen lid, jehož syn představuje, již předznamenán vyvedením z Egypta: „Věz naprosto jistě, že tvoji potomci budou žít jako hosté v zemi, která nebude jejich; budou tam otročit a budou tam pokořováni po čtyři sta let... Potom vyjdou s velkým jméním“ (Gn 15,13-14). Ve vyprávění o Jákobovi se pak vyvedení z Egypta již výslovně připravuje. Když Jákob *sestupuje* za svým synem Josefem do Egypta, říká mu HOSPODIN: „*Já sestoupím do Egypta s tebou; a já tě také určitě vyvedu*“ (Gn 46,4). To je pak pozadím HOSPODINOVA výroku u trnitého keře, když povolává Mojžíše: „*Sestoupil jsem, abych svůj lid... vyvedl z oné země do země dobré a prostorné...*“ (Ex 3,8). Nebo když Josef v poslední kapitole potěšuje své bratry a promlouvá jim k srdci (srov. Iz 40,1), dává tomu tento obsah: „*Bůh vás zajisté navštíví a vyvede vás z této země*“ (Gn 50,24). Tato slova se pak v knize Exodus stále připomínají (Ex 3,16; 4,31; 13,19).

Pátou knihu Mojžíšovu, Deuteronomium, tvoří pět velkých Mojžíšových proslovů. Na prahu zaslíbené země (Dt 1,1; srv. Nu 36,13) se Mojžíš ještě bezprostředně před překročením Jordánu ohlíží zpět na vyvedení a vyhlíží kupředu na budoucnost v zemi. Činí tak způsobem, který bychom mohli nazvat aktualizací daných příkázání. Jsou to jeho poslední „slova“ – *debarim*, jak se celá kniha hebrejsky nazývá. Říká je na místě, kde zakrátko bude jeho hrob, „v údolí naproti Bét-peóru“ (Dt 3,29; 34,6); tam jej ale pohrbí sám HOSPODIN, aby nikdo neznal jeho hrob a nemohl jej tam uctívat. Mojžíše je totiž možné ctít pouze tak, že konáme jeho „slova“. Posledním pohledem, který je Mojžíšovi dopřán, je přehlédnutí celé země (Dt 34,1-4). Čtenář pak může Mojžíšovým očima sledovat perspektivu exodu. Mojžíšovou smrtí se pak Tóra uzavírá. Po „Mojžíšovi“ začínají Jozuem „Proroci“.

3 Proroci: Exil

V synagoze se od šabatu k šabatu během jednoho roku přečte celá Tóra. Jednotlivé oddíly čtení jsou vždy zakončeny příslušným oddílem z Proroků. Například k oddílu Gn 1,1-6,8 se čte Iz 42,5-43,10: „*Já jsem HOSPODIN; to je mé JMÉNO... tvůj Stvořitel, Jákobe; Tvůrce tvůj, Izraeli...*“ Nebo k textu Gn 23,1-25,19, závěru abrahamovských příběhů, se čte 1Kr 1,1-31, tedy oddíl o posledních dnech krále Davida a o určení Šalomouna jako nástupce. Tóra je středem, Proroci kolem ní tvoří kruh.

K. H. Miskotte připisoval tomuto pořádku tří kanonických kategorií knih Tena-chu kanonicko-hermeneutickou hodnotu: *Tóra* je ústředním zjevením JMÉNA.

Proroci kladou naslouchající komunitě zvěst Tóry na srdce tím, že jednak vyprávějí dějinné příběhy o pobytu v zemi (Přední proroci) a jednak káží do konkrétních náboženských, ekonomických a politických situací (Zadní proroci). *Spisy* – zejména žalmy – představují reakci naslouchajícího společenství na toto dvojí zvěstování. Pořadí apoštolských spisů, Nového zákona, s tím do určité míry koresponduje – evangelia s Tórou, Skutky apoštolské s Předními a epištoly se Zadními proroky. Třetí kategorie, jež by vyjadřovala odpověď věřícího společenství, však chybí; jistým náznakem tohoto typu textů jsou například hymny zapracované v knize Zjevení. Lze říci, že třetí kategorie je otevřena k liturgické praxi, zejména k užívání žalmů.

Pokud zde mluvíme o Prorocích, máme na mysli – ve shodě s běžným užíváním tohoto termínu – Zadní proroky. Je ovšem velmi důležité nezapomenout, že i knihy Jozue, Soudců, Samuelovy a Královské patří k Prorokům. Když však pojednáváme téma „Proroci: exil“, běží o Zadní proroky – tři Velké a dvanáctero Malých.

Pokud někdo překvapeně namítne, že Izajáš přece žil okolo roku 700, tedy více než století dříve, než byl zničen Jeruzalém, měl by uvážit, že nám tu neběží o „historickou“ postavu proroka, nýbrž o knihu. Obvykle se kniha Izajáš dělí na tři části: 1-39 tzv. První Izajáš, 40-55 tzv. Druhý Izajáš (Deuteroizajáš) a 56-66 tzv. třetí Izajáš (Tritoizajáš). První část na řadě míst zrcadlí historickou situaci z let kolem roku 700; druhá část předpokládá babylonské zajetí a návrat z něho; třetí část počítá s dějinnou situací po návratu ze zajetí. V knize se tedy současně pojednává časové období zhruba dvou století; v jejím středu je přítom éra „babylonského“ zajetí. Úvodní kapitola přítom v řadě detailů počítá již také s deutero- a tritoizajášovskou částí.

Velmi nápadná je přítom jedna stránka věci. Představme si, že se tato kniha čte v kruhu vážně věřících adresátů v období druhého chrámu. K nim zaznívají slova „Izajáše“ z doby předexilní o tvrdošíjném lidu: „Vůl zná svého hospodáře, osel jesle svého pána; mne však Izrael nezná, můj lid je nechápavý. Běda, pronárode hříšný... Nač vás jště bít? Jste jen umíněnější. Hlava je celá chorá a celé srdce zemdlené. Vaše země je zpustošená, ...podvrácená (termín pro Sodomu a Gomoru!). Dcera sijónská zůstala jako chatrč na vinici, jako budka v okurkovém poli, jako obležené město...“ (Iz 1,1-3.5-8). tu však předčítatel pozvedne hlavu a rozhlédne se kolem sebe – od v. 9 totiž najednou mluví v první osobě plurálu: „A kdyby HOSPODIN nám neponechal hrstku těch, kdo přežili, byli bychom (*my sami!*) jako Sodoma, podobni Gomorě bychom byli.“

Takto adresáti naslouchají jako malá skupinka uprchlíků. Ve slovech proctví naslouchají zprávě o „nemoci“ Izraele. Nemoci smrtelné? Ano, stejně jako u Chizkiáše, jehož zázračné uzdravení se vypráví ve spojovací kapitole (Iz 38), a směřuje ke knize útěchy, jež pak vypráví o uzdravení Izraele. Jakkoli obtížné totiž mohou být podmínky mezi navrátilci z babylonského vyhnanství (viz Iz 66,5n), mohou očekávat útěchu (Iz 40,1n; 52,9). HOSPODIN praví: „Jako když někoho utěšuje jeho

matka, tak vás budu těšit já – v Jeruzalémě budete potěšeni!“ (Iz 66,13). Izajáš je nám v kánonu nabídnut ke čtení jako jedna kniha. Při vši rozmanitosti obsahu je založena na zprávě, jak šel Izrael vsťric zajetí, jak tam zakusil podivuhodné potěšení HOSPODINOVOU milostí a jak se mu tím otevřela možnost návratu.

Kniha Jeremjášova zcela krouží kolem hrozby zajetí a prozatímní záchrany Jeruzaléma, při níž je však už odvedena do zajetí první skupina lidí s králem Jekonjášem (srv. Jr 22,24; 28,1n). Nakonec kniha vypráví i o definitivním zpusošení Jeruzaléma (Jr 39), jejím jádrem je však zaslíbení návratu (Jr 31nn).

V knize Ezechiel čtenář ty události, které zakusil Jerejmáš, prožívá spolu s prorokem jakoby na dálku. Ezechiel totiž patřil k první skupině zajatých, kteří byli odvedeni do Babylonu. Dokud Jeruzalém nebyl zničen, žili tito zajatci nadějí na návrat. Ezechiel však tuto falešnou nadějí rozbíjí. Velmi názorně je to vyjádřeno v kousku prorockého pouličního divadla, které je popsáno v Ez 12,1nn: Za denního světla si prorok nachystá zavazadlo přesídlence a vynese je z domu ven. Jeruzalémská veřejnost je udivena. Co to zase bude prorok před jejich očima předvádět? Musejí čekat, než se venku setmí. Navečer vyjde i Ezechiel ven, ale velmi neobvyklým způsobem – prolomí trhlínu v obvodovém zdivu svého domu, prodere se jí ven, vezme své zavazadlo na ramena a mizí v houstnoucí temnotě. „Zastřeš si tvář, abys neviděl zemi. Učinil jsem tě předzvěstí (znamením) pro izraelský dům“ (v. 6), zní od Boha zadání pro tento úkol. Pantomima je dostatečně výmluvná: obyvatelé Jeruzaléma budou prorazenou trhlínou v jeho hradební zdi odcházet do zajetí.

U žádného z proroků není pak obrácení a návrat podán výmluvněji než ve slavné Ezechielově kapitole 37: „Hle, otevřu vaše hroby a vyvedu vás z hrobů, můj lide. Vložím do vás svého ducha a oživnete. Dám vám odpočinutí ve vaší zemi. *I poznáte, že já jsem HOSPODIN*“ (Ez 37,13nn). Poslední slova tohoto výroku tvoří refrén, který prostupuje celou knihu. Veškeré dění je v tomto prorocktví pojato jako „zjevení JMÉNA“.

Dvanáct malých proroků je velmi rozmanitá sbírka. V této „knize“ narazíme například na příběh Jonášův. Avšak i v této dvanáctidílné knize směřuje hlavní linie nejprve k zajetí, vždy ovšem s výhledem k návratu (Oz 14,2-9; Am 9,11-15; Abd 20; Mi 7,7-19 atd.). U Sofonjáše shrnujícím způsobem zaznívá „V onen čas vás přivedu, v ten čas vás shromáždím. Učiním vás jménem a chválou mezi všemi národy země, až zvrátím vaše zajetí před vašimi zraky, praví HOSPODIN“ (Sf 3,20). Poté se už čtenář ocitá v Ageovi mezi navrátilci. V Zacharjášovi pak už HOSPODIN může mluvit o zajetí jako o minulosti: „Obdarím judský dům bohatýrskou silou a dům Josefův zachráním. Přivedu je zpět a usadím je do bezpečí, protože jsem se nad nimi slitoval. Budou zase, jako bych na ně nebyl zanevřel, já jsem HOSPODIN“ (Za 10,6).

dějiny

Husitský biskup Martin Lupáč

(† 20. dubna 1468?)

Před 550 lety, jak praví starší zdroje, zemřel „veliký přítel a příznivec Jednoty“, utrakvistický biskup Martin Lupáč. Tak to stojí i v Dějinách Jednoty bratrské od Rudolfa Říčana. Je tu však problém, že novější bádání dochází k závěru, že zemřel již r. 1466. V tom případě bychom jubileum zmeškali a přicházeli s připomenutím Martina Lupáče pozdě. Ať je tomu jakkoli, platí, že jeho názor byl pro Bratry důležitý a že podporoval myšlenku na ustavení kněžství nezávislého na Římu.

O Martinu Lupáčovi máme první zprávy až z roku 1410, kdy přišel na Pražskou univerzitu, aby zde studoval teologii a stal se knězem. Tak poznal ještě Jana Husa a zažil demonstrace proti spálení Viklefových knih, nařízenému pražským arcibiskupem. Svá studia dovedl jen do bodu, ve kterém mohl být vysvěcen na kněze a stal se brzy utrakvistickým knězem v Chrudimi.

Město Chrudim patřilo k husitské větvi Pražanů, tedy k té konzervativnější části, sám Martin Lupáč však rozhodně konzervativní nebyl. Existuje doklad, který ho počítá mezi Sirotky, tedy přívržence radikálního Táborského hnutí. Jako kněz mající nadřízené v Praze jezdil do Prahy dost často a osvědčoval své schopnosti bystrého úsudku a umění jednat, takže se stával jedním z předních mužů utrakvistické církve právě pro různé příležitosti obhajování a vyjednávání. Zajímal se o politické dění a pilně shromažďoval informace, takže roku 1427 mohl usvědčit knížete Zikmunda Korybutoviče ze zraedy, z plánu vydat Prahu katolickým pánům a pomoci tento plán zmařit.

Že byl Martin Lupáč knězem kritickým a uměl nešvary v církvi pojmenovat velmi břitce, dokládá například jeho kázání z roku 1429, kde čteme:

Hle, zatmělo se slunce (Zj 9,2), to jest jen nemnohým křesťanům svítí svaté evangelium. Co jen je takových kněží, kteří svaté evangelium okuřují kadidlem, líbají, ale potom kaceřují. Dnes vidíme, že zákon Kristův kaceřují a rouhají se mu. Kristus řekl: „Nebudete-li jisti tělo (J 6,53).“ Ale Antikrist praví, že smrtelně hřeší, kdo pije krev Boží z kalicha bez papežského dovolení. Kristus řekl: „To jest tělo mé,“ Antikrist však praví, že není tělem Kristovým, ale čímsi jiným, neodvažují se říci čím, abych nepohoršil čistá srdce. Hanebně mluví pikharti o těle Kristově, vyhybejte se jim!

A nejenom Kristův zákon, ale i jeho život se mnohým křesťanům dostal do stínu na skonání věku. Pyšným se přestal líbit Kristův ponížený život, lakomým se nelíbí štědrý Kristus, požitkářům se nelíbí Kristus čistý, hněvivým se nelíbí tichý, závistivým se nelíbí laskavý, požívačným střídmy, bohatým chudý, krutým se nelíbí Kristus láskyplný. Zatmělo se slunce Ježíš v tento čas i jeho zákon, i jeho život. Zřídka potkáš člověka, ješto by jemu svítíl.

Můj Ježíši, nezastěňuj se před námi! Zabraň svůdcům svádět tento český lid, který jsi přece osvětil svým zákonem před ostatními národy.

Z tohoto kázání je zřejmý Lupáčův důraz na dobrý křesťanský život, který byl později jedním z nejdůležitějších rysů společenství kolem Bratra Řehoře.

V roce 1433 už byl Lupáč členem delegace utrakvistů na Basilejský koncil, když šlo o obranu kompaktát, o rok později v Basileji hájil kalich jako podmínku míru v Čechách (v té době se ještě velká část Evropy husitů bála). Když došlo zanedlouho k bitvě u Lipan a potlačení radikálních husitů, chtěla římská církev husitství zcela potlačit, na to však neměla sílu a 1436 byla dojednána kompromisní kompaktáta v Jihlavě, samozřejmě za účasti Martina Lupáče.

Ten byl mezitím (1435) zvolen za biskupa, jenomže když se na český trůn usadil Zikmund (1437) musel Lupáč odejít z fary (stejně jako Rokycana). Už tehdy vrchnost s církví zacházela všelijak. Lupáč působil zřejmě na Moravě (doklad je o tom, že byl nějakou dobu v Třebíči) a zpátky do Čech se vrátil až po konci Zikmunda a nástupu zemského správce Jiřího z Poděbrad.

Přišel na faru do Klatov „a navzdory pokročilému věku (píše Molnár) se s neúnavnou svěžestí a mladistvou radikalitou pustil do nového zápasu“. Psal především spisy na obranu husitství, proti němuž se papež stále pokoušel rozvinout kampaň. V poselstvu ze Říma byl i kardinál Mikuláš Kusánský, s nímž se Lupáč střetl již na koncilu. Když Mikuláš hájil papežské požadavky, napsal mu Lupáč ostrý kritický list (1452), v němž vysvětluje, proč jsou požadavky Říma nepřijatelné:

Velmi váženému panu kardinálovi u svatého Petra v řetězech, panu Mikulášovi, legátu pobočnickovi pana papeže, Martin, správce klatovské církve, a všichni ostatní Kristovi kněží tamtéž přejí zrak osvěcený zákonem Páně a věrné šíření jeho slávy.

Poněvadž i my patříme k obyvatelům Českého království, od nichž chcete prostřednictvím svého posla získat ujištění bezpodmínečné poslušnosti, neměli jsme nic proti tomu Vám je poskytnout, ale jako poslušní synové naší matky, svaté církve římské, která vždycky zůstala a do budoucna zůstane neposkrvrněnou a z kacířství neobviněnou, odpovídáme a říkáme, že jakkoli všechny části světa a následkem toho i sama poslušnost jsou podrobeny svrchovanější moci a poslušnosti ve smyslu onoho „více sluší poslouchat Boha než lidi“, přece i sama moc a poslušnost musí být omezena jistými hranicemi, z nichž nesmí vybočit, ale narazí-li na ně, musí o ně nakonec roztržiti svůj zpěněný příboj. V této věci, když už nemyslíme na celý oblak svědků, chtěli bychom zaznamenat aspoň výrok Augustinův z knihy o povaze dobra, který říká: „Jestliže moc poroučí, co nemáš dělat, pak pohrdni onou mocí v bázni před mocí vyšší. Všimni si samých stupňů lidských řádů. Poroučí-li něco správce, je třeba to vykonat? Pouze, není-li to proti vůli prokonzulově. Naopak poroučí-li sám prokonzul něco jiného než císař, kdopak by pochyboval, že je třeba odmítnout rozkaz nižšího a sloužit vyššímu. Poroučí-li tedy něco jiného císař a něco jiného Bůh, pohrdnouce oním, služme Bohu.“ Tak Augustin...

Z čehož jasně vyplývá, že takovou a tak neomezenou poslušnost, jíž máme být podle Vašeho přání podrobeni papeži, nemůžeme slíbit nikomu z lidí jakkoli svatému, učenému, povznesenému prorockým duchem, kromě tomu jedinému, který je zároveň Bohem i člověkem a nemůže tedy dávat špatné příkazy k vykonávání špatnosti. Je-li ovšem řečeno „samému toliko Bohu je člověk povinen takovou nejzazší poslušností“, neupadá pak člověk, přivlastňující si, co přísluší samému Bohu, přímo do modloslužby a rouhání?

Když nastoupil Jiří Poděbradský na trůn (1458), což Lupáč jednoznačně podpořoval, zdálo se, že se česká církev přece nakonec osamostatní a svobodně rozvine. Martin Lupáč byl v té době na Vysočině, v bratrských foliantech je zařazen jeho list z roku 1466 napsaný z Chotěboře. Tento list patřil k poslednímu okruhu Lupáčovy činnosti, obraně husitství proti novému papeži (Pius II, 1462), který byl zarytým nepřítelem „českých kacířů“ a pokoušel se rozpoutat další pronásledování. Roztrhal kompaktáta, aby tak demonstroval jejich neplatnost a požadoval bezpodmínečné a plné podrobení Čech Římu.

Tady Lupáč uplatnil své dlouholeté zkušenosti vyjednávání s Římem a s koncillem, a ve svobodě venkovského kněze (jako biskup nebyl nikdy potvrzen) dokládal, že papež nemůže jen tak zrušit závazky, které na sebe vzala církev svým nejvyšším orgánem, koncilem. Právě zkušenosti a dokumenty z dlouhého vyjednávání o kompaktáta byly Lupáčovi zdrojem argumentů, kterými všechny útoky přesvědčivě vyvracel.

V této situaci, kdy Řím naprosto nestydatě rušil vlastní smlouvy a závazky, měl Martin Lupáč naději, že to pohne českou církev, aby se od Říma konečně zcela odtrhla a ustavila si vlastní kněžství. V tom se však trpce zklamal, jak král Jiří, tak Jan Rokycana hledali stále kompromis s Římem a ustupovali, čímž se v utrakvismu posilovaly konzervativní proudy, blížíící se katolictví.

Rozhodně byl Martin Lupáč důležitý pro Bratří, když se v té době rozhodovali pro krok, ke kterému se utrakvisté nikdy neodhodlali – vysvětit vlastní kněží. Zda se toho Lupáč dožil, je otázkou. Bartoš tomu věřil („krátce před skonek dožil se nicméně přece splnění svých tužeb mladou Jednotou“), Molnár je opačného názoru: „Tento ideál se radikálnímu Lupáčovi nesplnil († 1466), zcela jistě však ovlivnil rozhodnutí Bratří.“

Ať již se Lupáč bratrského svěcení kněží dožil nebo ne, jisto je, že jim tento krok sám doporučil a jak praví Bartoš: „Celá pokolení Jednoty vzpomínala s vděčností účinné mravní posily, jakou jejím zakladatelům bylo slovo kněze Lupáče.“

Zdroje: F. M. Bartoš. Bojovníci a mučedníci. Praha, Kalich 1946. A. Molnár a kol. Slovem obnovená. Čtení o reformaci. Praha 1977. A. Molnár a kol. Příspěvky k dějinám utrakvismu. ARBI 1, Praha, Kalich 1978.

unitas fratrum

Misie Jednoty v 18. a 19. století

(Craig Atwood - 2. část)

Po Zinzendorfově smrti

Zinzendorf byl mozkiem misijních snah Jednoty v 18. století a jeho smrt 1760 přinesla velké potíže. Církev čelila kruté finanční krizi, která ji donutila, aby se stáhla z mnoha ambiciózních projektů a šetřila. Vedle toho se po roce 1750 objevila řada publikací, které Jednotu obviňovaly z hereze a sociálního radikalismu, což ovlivnilo koloniální úřady, které Jednotu přestávaly podporovat. V reakci na to se Jednota stávala konzervativnější a zaměřená do sebe.

Rada, která Jednotu vedla v letech 1760-80, se rozhodla nevydávat některé spornější Zinzendorfovy spisy a místo toho se zaměřila na vydávání spisů jako Dějiny Grónska od Davida Cranze. Tyto knihy vycházely v několika jazycích a sehrály důležitou roli v povzbuzení zájmu o misii v dalších církvích.

Jednota pokračovala v misijní práci, ale ne tak intenzivně, jako v dřívější době, jak ukazuje následující přehled:

Misie 1760 – 1900

1765 Barbados (Západní Indie)

1765 Kalmyčtí Tataři v Rusku (Sarepta) – ukončeno 1822

1768 Východní Indie: Tranquebar a Nicobary – ukončeno 1795

1771 Labrador

1777 St. Kitts (Západní Indie)

1776 Bengálsko, Serampore – ukončeno 1792

1792 obnovení misie v Jižní Africe

1800 misie u Čerokézů, Springplace (Georgia)

– ukončeno násilným přemístěním Čerokézů 1837

1827 Tobago (Západní Indie)

1828 Jižní Afrika – východ

1849 Nicaragua

1856 Západní Himaláje (Severní Indie)

1867 Jeruzalém, nemocnice pro malomocné (později přesunuto do Ramallah)

1885 Aljaška

1878 Guyana (Jižní Amerika)

1890 Queensland (Austrálie) – předáno presbyterní církvi v Austrálii 1922

1890 Trinidad (Západní Indie)

1890 misie mezi indiány Morongo

(Kalifornie – dnes část severní provincie USA)

1891 Jižní Tanganyika

1897 Západní Tanganyika

Jak vidíme, Jednota pokračovala ve své průkopnické misijní práci, v místech, kde lidé neměli dosud kontakt s křesťanstvím, ale otevřít tolik misijních míst, jako za 30 let Zinzendorfova života, se podařilo za dlouhých 140 let.

Jednou z klíčových změn v Jednotě byla změna organizace UF na generálním synodu 1857. Britská a americká větev Jednoty se staly samostatnými provinciemi, vedle Evropské kontinentální provincie. Dohled nad misijní prací Jednoty měla Misijní rada v Ochránově, ve které byli představitelé všech tří provincií. Dohlížela na zprávy misionářů, na finanční, obchodní a majetkové transakce na misijích po další století, než se misijní pole začala měnit v samostatné provincie.

Jak se v 19. století měnily důrazy, které jsme sledovali za Zinzendorfova života:

1. Misionáři se stávají exulanti

Většina misionářů Jednoty v 18. století měla zkušenost života v cizím, novém společenství již předtím, než odešli na misii. Mnozí z nich opustili svou vlast, aby žili ve společenství Jednoty. Skoro všichni první misionáři znali, co to je být poutníkem ve světě a přizpůsobovat se nové kultuře.

V protikladu k tomu většina druhé generace misionářů Jednoty byla pokřtěna jako nemluvňata ve sborech Jednoty, vychována rodiči v Jednotě, vzdělána ve školách Jednoty a pracovala v církevních podnicích, ženili se a vdávaly za členy Jednoty. Jednotu po roce 1760 už netvořili poutníci. Byli to usazení lidé. I po roce 1760 se hlásily stovky mladých lidí do služby v misii, ale málokdo z nich byl exulant a poutník. Myšlenka, že bratrské osady byly „domov“, byla zdůrazněna reorganizací 1857. Kontinentální Evropa, Británie a USA byly nazvány „domovskými“ provinciemi, zbytek světa byl rozdělen na misijní pole.

Předpokládalo se, že misionáři budou své děti posílat zpátky do Evropy nebo Ameriky, do internátních škol, kde měly být vychovány a vzdělány, aby nezůstaly pod vlivem cizích kultur. Stejně se očekávalo, že misionáři se vrátí po skončení svého poslání „domů“, ne že zůstanou žít s lidmi, jimž sloužili. A každá další generace Moravanů v bratrských osadách myslela o něco víc na své osobní zájmy a prosperitu, než na společné poslání, takže bratrské osady postupně upadaly a stávaly se obyčejnými vesnicemi a městečky. A jak se dělo toto, méně a méně Moravanů cítilo povolání k misijní práci v cizích zemích. Postupně musela Jednota stále víc spoléhat na lidi z jiných protestantských církví, aby jimi doplnila stav svých misionářů a v několika případech prostě museli předat misie jiným církvím, protože je nebyli schopni personálně zajistit.

2. Zdroje pro misii

Jedním z prvních opatření, které musela Jednota po Zinzendorfově smrti udělat, bylo oddělit církevní majetek a dluhy od majetku a dluhů rodiny Zinzendorfů. Bylo nutno najít nové zdroje pro podporu misijní činnosti a začaly vznikat různé misijní společnosti, jako Společnost pro šíření evangelia, Misijní společnost v Zeistu, Společnost pro hlásání evangelia mezi pohany. Tyto společnosti sbíraly peníze na podporu misie v různých zemích. Každá společnost měla svůj zpravodaj, kterým informovala o práci na různých misijních polích. A jedním z důvodů, proč se Jednota snažila v 19. století vyhýbat konfliktům politické i teologické povahy (včetně otázky zrušení otroctví), byla obava ze ztráty patronů.

Druhým zdrojem pro podporu misíí byly podniky Jednoty. Bratrské osady byly v 18. století motorem, který hospodářsky zajišťoval misie, což se přenášelo i do misijních oblastí. Obvykle měly obchody, pily, výrobu nábytku a plantáže. Misijní podniky zaměstnávaly členy církve a učily je obchodu a užitečným řemeslům, zatímco zisk z podnikání pomáhal financovat práci církve. Tak se třeba v Jižní Africe proslavily „ochranovské“ nože, na Labradoru byl jediným obchodem, kde si eskymáci mohli kupovat evropské zboží, obchod Jednoty. V Surinamu se krejčovská dílna a obchod rozvinuly postupně do podniku Kersten & CO, který se svého času stal největším podnikem v zemi. Dnešní Moravian Church Foundation je koncern, který má hodnotu milionů dolarů.

Tato praxe, zakládat spolu s misijní činností i podniky, měla řadu dobrých stránek, ale měla i své problémy. Požadavek na ziskovost podniku se nejednou dostával do konfliktu s požadavkem zvěstovat evangelium o bezpodmínečné a nezasloužené milosti. Někdy podnikání pohlcovalo misionáře více než kázání a evangelizace. A konečně tím, že zaváděli do nových zemí západní podnikání, napomáhali misionáři procesu „westernizace“ místních kultur. To byla radikální odchylka od starší misijní strategie, která vedla misionáře ke snaze o pochopení místních kultur a hospodářství a zapojení se do nich, spíše než o měnění hospodářského systému.

Misionáři byli často frustrováni, že lidé v různých zemích měli potíže přijmout Západní pojetí majetku a finančních závazků. Tak na Labradoru trval majitel obchodu na placení za zboží i v době hladomoru, což bylo zcela proti domorodým zásadám, že za hladu se potrava solidárně sdílí. Jednota se dokonce dostala i do soudních pří, protože podniky vlastnila Misijní rada nebo misijní společnosti, byly tedy cizími podniky a nově vznikající státy je chtěly vyvlastnit, nebo kladly omezení pro jejich prodej či nákup. Ještě nedávno při prodeji pozemku v Surinamu došlo k napětí mezi podnikem, který pozemek prodával a místními členy Jednoty.

3. Učit se kulturu

Misionáři Jednoty pokračovali i v 19. století v poznávání kultur místních národů a učili se, jak jim zvěstovat evangelium v jejich řeči. Jednota dala světu řadu skvělých

lingvistů a překladatelů, které často podporovaly mezicírkevní sdružení jako Americká biblická společnost. Jedním z typických textů byl překlad harmonie evangelií, která se užívala pro pašijní čtení ve velikonočním týdnu. Bible byla překládána do jazyků afrických kmenů, indiánů, eskymáků i Tibetanů. A misionáři nepřekládali jenom bibli a písně, ale psali i gramatiky a slovníky. V mnoha případech byli právě misionáři prvními, kdo dali některému jazyku první psanou podobu. Osobně si myslím, že tyto dějiny jazykovědy a překladů byly největším přínosem Jednoty světovým dějinám a divím se, že o této věci nebylo napsáno mnohem víc.

Jak mnozí víte, překládání je interpretační proces. Nestačí znát význam slov, musíte porozumět jejich kulturním souvislostem. Citujete-li Janovo evangelium: „slovo se stalo tělem“, musíte být opatrní, abyste v někom nezbudili představu, že Boží slovo je jako maso. Překládat se nemůže doslovně, což znamená, že bible mluví v různých překladech a různých prostředích různým jazykem.

Jednota v 19. století stále následovala Zinzendorfovu radu ohledně jazyka, ale opustila jiné stránky Zinzendorfovy kulturně citlivé teologie. Misijní rada měla málo porozumění pro udržování životního stylu, hospodaření či sociálních struktur lidí, které chtěli obrátit na křesťanství. Misijní zprávy z 19. a začátku 20. století obsahují hanlivé poznámky o „primitivních“ národech, a někteří činovníci Jednoty mluvili např. o domorodých Australanech jako o „černých chlapech“ (blackfellows). Praxe vlastnění otroků zřejmě v Jednotě vedla i k přijetí rasových předpokladů.

Koloniální úřady očekávaly od misionářů Jednoty, že lidi „zcivilizují“ podle vzoru západních kultur, a církev většinou tuto roli přijala. Na bratrské misijní škole v Niesky najdeme pramálo rozdíl mezi křesťanstvím a západní kulturou a vědou. Když Jednota zakládala nemocnice, aby pomáhala trpícím, byla jistě vedena soucitem, ale zároveň tím předváděla, jak je evropská kultura nadřazena jejich vlastní. Misionáři se pokoušeli odvést lidi od jejich šamanů pomocí sekulární medicínské vědy, pokoušeli se změnit kočovný život některých kmenů v usedlý a naučit je evropskému způsobu zemědělství a „zcivilizovat“ je. Obrácení a westernizace byly kolem roku 1850 skoro totéž.

Bratrské misijní školy musely odpovídat standardům stanoveným koloniálními úřady, což bylo odpovídat evropským normám. Vedle vyučování náboženství tak bylo povinné učit čtení a psaní v oficiálním jazyku koloniální moci (anglicky nebo německy), stejně jako evropské dějiny, vědu a matematiku. Zvláště v Africe byly na misiích oblíbeny internátní školy, protože misionáři doufali, že oddělením dětí od jejich rodin a vesnic je bude snazší vycvičit v dobré křesťany. Jinak řečeno, misijní školy učily děti, aby se chovaly, jednaly a myslely jako Evropané. Když lidé opustili své kulturní tradice a stavěli si domy jako misionáři, bylo to pokládáno za známku šíření evangelia. Vzniklo tím koloniální dědictví, se kterým se na mnoha místech světa Jednota potýká dodnes.

4. Misijní teologie

Po Zinzendorfově smrti Jednota ustoupila od mnoha jeho sporných myšlenek a snažila se vyjadřovat svou víru způsobem, který by byl pro protestantské církve přijatelnější. Synod 1775 prohlásil, že Bůh povolal Jednotu, aby „ohlašovala radostnou zvěst o jeho inkarnaci, utrpení a smrti mezi křesťany i pohany“. Až potud je to dost shodné s tím, co učil Zinzendorf, ale synod šel dál a definoval čtyři hlavní články:

1. Ježíšova smírčí oběť a zadostiučinění za nás.
2. všeobecná zkaženost lidství, což znamená, že tělo i duše jsou porušeny k smrti a v padlém člověku nejsou žádné síly k obnově.
3. Ježíšovo božství jako „Bůh Stvořitel všech věcí, zjevný v těle“.
4. Učení o Duchu svatém a jeho milostivém působení.

Jinak řečeno, Jednota v 19. století přijala konzervativní protestantské učení, že všichni lidé jsou naprosto zkažení a propadlí smrti, pokud nejsou spaseni Kristem. K těmto článkům byly v průběhu 19. století postupně přidány čtyři další.

Nebylo tím přímo odvoláno, co učil Zinzendorf, ale bylo to zřejmé omezení jeho široké teologické vize. Misionáři v 18. století byli vyučováni, že lidé nesou obraz Boží a že Bůh v Kristu vykoupil všechny lidi svou obětavou láskou. Obrácení mělo být radostnou zkušeností s Boží láskou, která zaplavuje celý svět, radostí nevěsty, že přichází její ženich.

I Spangenberg, který jinak vykonal dost pro to, aby církev posunul k tradičnější protestantské ortodoxii, uznával, že lidé ve všech kulturách mají mravní citění a jsou slušnými lidmi. Ale jak církev přijala jazyk obecné zkaženosti, bylo snadné vidět lidi jiných kultur jako zkažené. Slovo „pohan“ přestalo označovat někoho, kdo žil v divočině a řídil se kmenovými tradicemi. Stalo se synonymem pro divocha a zlého člověka. Náboženské zvyky a praxe těchto kultur už nebyly chápány jako způsoby, kterými si je Bůh připravoval, aby mohli přijmout evangelium. Byly to satanské praktiky, které musí být zničeny. Být omyt krví Kristovou znamenalo být zbaven pohanství a zkaženosti, což bylo všechno, co se odchylovalo od evropských norem, včetně sexuálního chování.

5. Laičtí misionáři

V roce 1867 byla v německém Niesky založena misijní škola, která poskytovala misionářům potřebný výcvik. Studenti se učili základy křesťanské věrouky a studovali bibli, stejně jako dějiny, zeměpis, lingvistiku a praktické dovednosti jako zemědělství. Protože byli misionáři lépe vzděláni a měli lepší výcvik, dostávali také vyšší plat. Samozřejmě to bylo mnohem méně než u profesionálních farářů v Evropě a Americe, ale jejich příjmy a životní standard byly mnohem vyšší, než průměrné příjmy lidí, kterým přicházeli sloužit. Žili v typických západních domech a zaměstnávali často lidi z církve jako služebnictvo.

V 19. století narůstalo oddělení mezi bílými misionáři se severu a jejich domorodými pomocníky, kteří byli placeni podle místních podmínek a žili v tradičních obydlích. Zatímco David Zeisberger nebo Johanna Mack žili mezi americkými domorodci a spoléhali na své domorodé pomocníky, že jim poradí, kolem roku 1850 byli „domorodí pomocníci“ většinou spíš asistenty misionářů než spolupracovníky. V 18. století byli ordinováni někteří domorodí kazatelé na diakony (např. Rebecca Protten). V 19. století stěží najdeme ordinované kazatele, kteří nebyli bílí. Posun k profesionálnějšímu pojetí misie znamenal spíš zpomalení než povzbuzení vývoje misijních oblastí k samostatnosti. Změna organizace Jednoty k místní samostatnosti provincií ve světě byla způsobena spíš tím, že severní provincie už nedokázaly existující strukturu misijních polí financovat.

6. Odolnost

V průběhu 19. století se výrazně snížila úmrtnost misionářů, díky zlepšené medicíně a dopravě. Stále to chtělo velkou odvahu vydat se z domova na misii a misionáři riskovali i život. Misionáři Jednoty na Aljašce umírali mrazem a také utopením, v Rusku byli mučeni vojáky, v Karibiku čelili přírodním podmínkám, hlavně hurikánům. Církev houževnatě obnovovala kostely po bouřích a hurikánech, ale ve 20. století se situace změnila. Dvě světové války a poničení Německa způsobily, že sever už neměl tolik sil a posílat lidi na misii bylo mnohem obtížnější. Provincie na jihu však svou odolnost naopak posílily, když musely samy bojovat s chudobou a útlakem a byly pro mnoho lidí povzbuzením. Svědectvím o této odolnosti misijní práce Jednoty je i tato misijní konference.

7. Duch svatý jako matka

Seedmé téma bude krátké. Synod 1769 rozhodl, že už se nemá o duchu svatém mluvit jako o matce, protože děti by tomu nerozuměly. Pokládám to za chybný argument, protože Zinzendorf toto slovo vybral obzvlášť proto, že pro děti je mnohem snadnější vztahovat se k Duchu jako k matce.

Stejný synod zakázal mluvit o matce před lidmi mimo Jednotu, ačkoliv Zinzendorf často kázal i mimo Jednotu o božské Matce. Misionáři Jednoty zjistili, že v řadě kultur je pojetí Ducha jako matky účinnou pomocí, jak vysvětlit lidem Boží Trojici. Po Zinzendorfově smrti však se starší snažili přizpůsobit učení Jednoty tradiční protestantské teologii. V roce 1770 byly vytištěny nové liturgie, kde bylo všude slovo matka nahrazeno slovem Utěšitel.

A současně s potlačením uctívání Ducha jako Matky byla omezena i role žen v Jednotě. Stejně synody, které rozhodly o odstranění slova Matka z písní a liturgií, rozhodly, že ženy nemohou být v jednotě ordinovány za diakonky či presbyterky. Tytéž synody vyřadily ženy ze všech řídicích orgánů církve. Po roce 1800 ženy v Jednotě bratrské ztratily skoro veškerou formální autoritu. Po příštích skoro 150 let se nevyškly mezi delegáty Generálního synodu ani jedna žena. A role žen se ještě

zmenšila, jak mizel systém chórů a zanikaly domovy svobodných sester a vdov, kde starší sestry dříve poskytovaly pastorační péči. Dá se směle říci, že kolem roku 1850 byla Jednota celosvětově mnohem patriarchálnější než o sto let dříve. Zatímco ženy jako Vehette Tikhue stály u počátků misíí Jednoty (zde konkrétně v jižní Africe), hlasy jejich dcer byly v církvi v dalších letech umlčeny.

8. Otroctví

Už jsme zaznamenali, že v 19. století misionáři mnohem blíže spolupracovali s koloniálními úřady než dříve. Věřili obecně, že kolonialismus je pro lidi dobrý. Christian I. La Trobe byl po mnoho let sekretářem Jednoty v Anglii, vydával pravidelné zprávy z misíí a když jel 1815 do Jižní Afriky, byl tam jako člen Jednoty a zástupce britské vlády. Jeho syn Charles Joseph byl jmenován prvním britským velícím důstojníkem v Austrálii a v této pozici pomáhal zakládat misii Jednoty mezi místními domorodci.

Když si Německo vytvořilo kolonie ve východní Africe, vláda pozvala Jednotu, aby pracovala v Tanganyice. Jednota si oblíbila vzdělávání jako nástroj, jak pomáhat utlačovaným a zotročovaným lidem v koloniích, ale její pracovníci zřídka (pokud vůbec) protestovali proti utlačovatelským strukturám jako takovým. Pokoušeli se pomáhat lidem, aby přestáli utlačovatelské zacházení, ale vyhýbali se jakýmkoli politickým akcím, které by mohly trpícím pomoci k větší spravedlnosti. To je dědicství, se kterým naše církve dodnes zápasí.

Nejobtížnější otázkou dějin Jednoty je bezpochyby otroctví. Někteří vedoucí pracovníci Jednoty na konci 18. století byli přáteli evangelikálů, kteří vznášeli protesty proti obchodu s otroky. William Wilberforce (vůdčí postava hnutí za zrušení obchodu s otroky) v britském parlamentu vyzdvihl Jednotu jako „opravdové křesťany“, kteří jednali s černými lidmi s respektem a důstojností. Apeloval na své kolegy, aby následovali příklad Jednoty a projevovali soucítění s otroky. Když se mu v roce 1788 podařilo přesvědčit premiéra, aby zahájil formální vyšetřování podmínek obchodu s otroky, byla misijní práce Jednoty na ostrově Antigua použita jako důkaz, že afričtí otroci jsou schopni žít samostatně jako svobodní lidé.

Konečně roku 1807 Wilberforce přesvědčil parlament, aby odhlasoval zrušení obchodu s otroky přes Atlantik, ale teprve roku 1833 bylo otroctví zrušeno prakticky na všech britských územích. Příklad Angličanů následovalo Dánsko a rovněž zrušilo obchod s otroky. Generální guvernér dánských Západoindických ostrovů, Peter von Scholten, vyhlásil plné osvobození otroků na dánských ostrovech r. 1846. Poukázal přitom na příklad sborů Jednoty, že jsou osvobození otroci schopni postarat se sami o sebe a požádal Jednotu o pomoc při přechodu ke svobodě.

I když kvakeri i další svobodné církve požadovali zrušení otroctví od poloviny 18. století, Konference starších Jednoty vydala rozhodnutí, že všichni otroci v Jednotě mají být propuštěni na svobodu, až 1843. Toto rozhodnutí Jednota v Severní Karolíně ignorovala až do r. 1865, kdy byl Winston-Salem obsazen Federálním vojskem

a bylo tu přečteno dva roky staré prohlášení prezidenta Lincolna o zrušení otroctví. Když se změnila zákony, změnila se i Jednota, ale nemůžeme říci, že by se byla pokoušela sama o změnu nespravedlivých zákonů.

Jednou z nejdůležitějších věcí, kterou Jednota v 19. století udělala, bylo založení škol, kde by se nově osvobození lidé učili dovednostem, potřebným k samostatnému svobodnému životu. Hlavním posláním misie Jednoty na Jamajce, v Západní Indii, Surinamu, Jižní Africe i na jiných místech bylo v té době vzdělání. K tomu byly třeba školy pro vzdělávání učitelů. Během dvou generací po osvobození vzdělávala Jednota vedoucí osobnosti, kteří pak vedli své lidi po cestě k nezávislosti na koloniální vládě. Ačkoliv se církev neangažovala v politice, její školy hrály v dějinách národů mnoha zemí důležitou roli. Nelson Mandela ocenil kladnou roli Jednoty i tím, že svůj dům v Kapském Městě pojmenoval Genadendal, jménem první bratrské osady.

Závěr

O misii Jednoty v 18. a 19. století by se dalo říci mnohem více, ale myslím, že nejdůležitějším bodem pro naše diskuse dnes je skutečnost, že misiologie i praxe Jednoty byly v 18. a 19. století odlišné. A nepochopíme dobře světovou Jednotu, jestli nepoznáme tyto rozdíly. Potřebujeme zkoumat svou historii a přiznat, že naši předkové dělali chyby. Nemůžeme čekat, že lidé prostě překonají omezení daná jejich dobou a kulturou, ale můžeme se z těch minulých chyb poučit, stejně jako se inspirovat odvahou a nadějí, které tehdejší misionáře vedly.

Žijeme ve světě, kde se zesiluje xenofobie a zdi mezi státy. Ale evangelium má být mostem, který lidi v různých zemích spojuje. Žijeme ve světě, kde je uprchlíkům odmítán azyl a kde se zdá, že naše životy ovládají náboženské násilí a předsudky. Můžeme se učit od našich předků, kteří odvážně překračovali hranice a vytvářeli společenství s lidmi různých jazyků a věr. Mžná se můžeme od našich předků učit, že jediný domov, který na této zemi potřebujeme, je náš domov v Kristu.

Osobně se modlím k naší matce Duchu svatému, aby nás nejen potěšovala, ale také nás vyzývala k hledání nových cest, jak přivádět lidi tohoto světa k radosti v Kristu. Centrem naší misiologie má zůstat prostě vyznání víry:

Náš Beránek zvítězil, následujme jej.



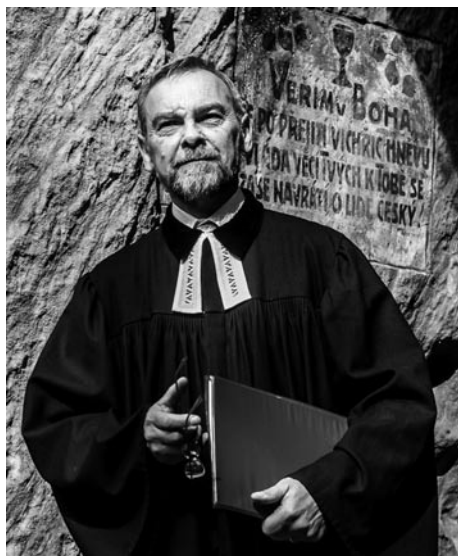
Dr. Craig Atwood je historik, který vyučuje na teologickém semináři v Bethlehemu.

náš seniorát

Kazatel Jiří Polma (25. 2. 1950 – 28. 4. 2018)

V pátek 11. května se v železnobrodském kostele konalo rozloučení s bratrem kazatelem Jiřím Polmou, který po těžké nemoci odešel ke svému Pánu v sobotu 28. dubna.

Kostel byl naplněn skoro do posledního místa a ti, kdo se přišli s bratrem Jiřím rozloučit a poděkovat za jeho život, dali již svou přítomností znát, jak výrazným služebníkem církve byl z hlediska nejen našich sborů, ale i ekumenicky a mezinárodně v Unitas fratrum.



Jiří Polma se narodil v únoru 1950 jako syn Ujkovického kazatele Františka Polmy, vyrostl na faře, kde se zblízka seznamoval se životem sboru i s širším společenstvím Jednoty bratrské. Absolvoval mladoboleslavské gymnázium a poté s trochou váhání (sám uvádí, že ho děsily biblické jazyky) přijal výzvu bratří z vedení Jednoty a v roce 1968 nastoupil na Komenského evangelickou fakultu v Praze. Ještě než dostudoval, byl povolán jako kazatel do Rovenska, protože Úzká rada potřebovala rychle obsadit uvolněný sbor, aby státní orgány nezrušily kazatelské místo. Závěr studia tedy bratr Polma konal již během služby na sboru.

V roce 1975 byl povolán do Turnova, ale po pár měsících musel na dva roky na vojnu. Po návratu ke kazatelské práci se oženil a v Turnově se Jiřímu a Věře Polmovým narodily obě děti. Ve službě v Turnovském sboru zůstal bratr Jiří téměř dvacet let a v ostatních sborech Jednoty byl znám nejen jako kazatel, který býval hostem sborových dnů, konferencí a synodů, ale také jako redaktor časopisu Jednota bratrská. Začátkem 90. let, po odchodu bratra kazatele Hlouška do důchodu, přišel Jiří Polma do Železného Brodu. Převzal tu mimo jiné dlouhou tradici setkávání při Husově dnu na Kalichu, kterou po celá léta vynalézavě organizoval a přivedl sem řadu významných hostů.

Po rozdělení české Jednoty a krátkém provizoriu (kdy byl společně s dalšími kazateli propuštěn novou Úzkou radou, ale ve službě pokračoval jako zaměstnanec

sboru) se stal prvním seniorem Ochranovského seniorátu, který vedl v letech 2000-2011. V této době organizoval pravidelně a obětavě setkávání s partnerskými sbory z evropské kontinentální provincie „Setkání na hranici“ a Husovské slavnosti v Brodě byly obohaceny o „noční Kalich“, ve sboru vznikly i další tradice, jako rozsvěcení adventní hvězdy nebo na Vánoce živý Betlém.

Při sborové práci se bratr Polma věnoval i dějinám Jednoty a zvláště Janu Amosi Komenskému. Byl v kontaktu s Komenského muzeem a s některými komeniologi, studoval jak jeho spisy, tak spisy o něm, býval dobře informován o tom, co se kolem Komenského napsalo, vydalo a podobně. A když jsme potřebovali něco z dějin obnovené Jednoty v Čechách, většinou bylo nejjistější obrátit se na něj. Ani jsme si často neuvědomovali, kolik práce ve vši tichosti bratr Jiří stihl, jak byla jeho služba rozvíjená.

Po rozpadu prvního manželství a řadě let staromládeneckého života se bratr Polma znovu oženil v r. 2009 a poslední desetiletí trávil se svou druhou ženou Janou.

Ve svém stručném životopise, který v poslední době sepsal, zdůraznil slova 139 Žalmu, která ho provázela kazatelským životem:

Hospodine, zkoumáš mě a znáš mě, ještě nemám slovo na jazyku a ty, Hospodine, už víš všechno. Sevřel jsi mě zezadu i zpředu, svou dlaň jsi položil na mě.

Pán Bůh jej do této služby postavil a touto službou jej skrze všechny těžkosti provázal a my věříme, že konec cesty bratra kazatele Jiřího Polmy je v Božích dlaních. A jestli on vyjadřoval díky za všechno, co směl v životě přijmout, tím spíše máme důvody my děkovat za jeho život a službu. Teprve objevujeme, za co všechno můžeme být vděční.

(red)

Noc kostelů v Potštejně

Našimi hosty při letošní Noci kostelů byli manželé Alena a Jaroslav Klempířovi, polární badatelé, autoři knihy *Grónsko, ostrov splněné touhy*. Podělili se s námi o výsledky svého bádání po stopách Moravských bratří, kteří téměř 150 let v Grónsku misijně působili. Ukázali nám svůj nový film *Grónský skicár*. Poté následovala dlouhá diskuze. Klempířovi u nás byli již potřetí. Vyjádřili se, že v našem sboru cítí krásnou duchovní atmosféru a proto se k nám rádi vrací.



Byli našimi hosty až do neděle. V sobotu si prohlíželi společně se sestrou J. Nejmanovou Potštejn. Klempířovi, ač nejsou členy naší církve, se velice zajímají o její historii i současnost. Odpoledne byli pozváni k Vacovským,

kde diskutovali s bratrem kurátorem Danem o našem sboru a církvi několik hodin. V neděli pak s námi prožili bohoslužby. Následné povídání se protáhlo až do společného oběda, který připravila sestra M. Kovaříčková.

Věříme, že naše přátelství bude pokračovat i nadále. Dveře naší fary jsou pro ně stále otevřené.

N. Běťáková

Sestry Ochranovského seniorátu - události z uplynulého pololetí

Po více než 15 letech uspořádaly sestry ze sborů seniorátu své tradiční výroční setkání opět v Praze.

Hostitelky pražského sboru očekávaly v sobotu 14. dubna návštěvu sester z našich venkovských sborů s určitým napětím, protože lokalita Malešice, ve které se Milíčova kaple nachází, je poněkud vzdálena centru Prahy a napoprvé je takové cestování spojeno s nejistotou. Avšak dobrá navigace jak v automobilech, tak i co se týče městské dopravy, zafungovaly velmi dobře a sestry se dostavily v hojném počtu 33, dokonce 2 děti a 2 bratři.

Rychlá káva, zpívání a biblické zamyšlení uvedly dopolední program, jehož hlavním bodem byla přednáška PhDr. Kateřiny Soudné na téma „Jsme pány svého času nebo nás vleče čas?“ Dověděly jsme se mnohé o časovém rytmu v životě člověka, jaký vliv má od dětství na další vývoj organismu a na zdraví, co je čas chronos a kairos (teologický pohled na problematiku). Praktické zkušenosti psychologa z práce s dětmi i dospělými vyvolaly živou diskusi, která nás dovedla až k času společného oběda.

Polední přestávka slouží nejen k občerstvení, ale je i příležitostí k mnohým rozhovorům, k rekapitulaci projektů, které jsme podpořily v předešlých letech, a k uvedení návrhu letošní sbírky. Rozhodly jsme se s ohledem na mnohou pomoc našim sborům, kterou jsme dostávaly z Jednoty bratrské v Německu, podpořit projekt rekonstrukce a obnovy Zinzendorfovy školy v Ochranově. Bratrské školství v Ochranově mělo v historii vysokou prestiž a udrželo se i v dobách těžkých dějinných problémů. O to důležitější je zachování jeho role do budoucna. Projekt jsme podpořily sbírkou 6 350,- Kč a doručily je přímo do Ochranova.

V odpoledním programu sledovaly sestry se zájmem obrázkovou dokumentaci z historie a rekonstrukčních prací Milíčovy kaple, kterou jsme promítaly na velkoplošné plátno za slovního doprovodu ses. kazatelky Evy Šormové.

Zprávičky ze života jednotlivých sborů, které nám sestry postupně přednesly, přispívají k vzájemnému poznávání a k solidaritě v našem malém seniorátu. Rozcházejme se pak se společnou modlitbou potěšeny a duchovně posíleny do všedních dnů i do práce ve svých sborech.

Téměř každý rok naše setkání navštíví sestry z Německa. Jelikož letos pro nemoci a vážné důvody k nám nemohly zavítat, rozhodly jsme se v počtu tří sester zajat

následující sobotu do Nieského, kde se sešly hornolužické sestry ze šesti sborů ke svému společnému dni.

V dopoledním programu jsme se zapojily do diskuse na téma „Není žízeň jako žízeň“, které uvedla biblickým zamyšlením sestra kazatelka Christine Pietsch. Při obědě a polední procházce v přilehlém lesoparku jsme si mohly popovídat a v odpoledním programu byla příležitost pozdravit plénem a poreferovat o naší práci.

Srdečnost a neformálnost, které provázejí tato setkání, nás ubezpečují, že Duch svatý je mezi námi přítomen i přes určité jazykové omezení.

L. Bernardová

Turnov - jubileum sestry Kudibalové

13. července oslaví sestra Anna Kudibalová z turnovského sboru kulatých 90 let. I když poslední roky pobývá v penzionu pro seniory - už dávno ji opustila mladická pohyblivost - duševně a duchovně zůstává stále svěží. Každé setkání s ní je radostné a osvěžující. Když přehlédnu uplynulých dvacet let, kdy se s ní jako kazatel turnovského sboru setkávám, vyvstává mi obraz ženy hluboké a nadějně víry a ženy modliteb.

Hluboko ve mně zůstala vzpomínka na dobu, kdy jsme zakoupili a opravovali starý bratrský dům v Turnově Na Sboře. Když jsme tehdy vstoupili do velmi zchátralé budovy, sestra Anička pronesla: „Jako bych v těchto zdech cítila modlitby našich předků“. To proto, že modlitba je pro ni neodmyslitelnou součástí života víry. Modlí se za sbor, jednotlivé bratry a sestry, mladé i staré, za kazatele, za celou církev. Také jsme její modlitby, díky i přímlyvy, slyšovali při nedělních bohoslužbách. Sestra vždy byla - a zůstává - pilnou čtenářkou Bible, Hesel i jiné duchovní literatury. Už v dobách bratra Glose a později za služby bratra Polmy byla připravena se s pokorou ujmout čtených kázání. Také při biblických hodinách nás často zaujala vhladem do mnohých oblastí zvěsti Písma. Sestra byla dlouholetou členkou staršovstva. Vždy mírná a hledající láskyplné řešení i v složitých problémech. Její životní cesty nebyly jednoduché a bezbolestné. Přesto je její život naplněn vděčností a dobrotou.

Z jejich úst neuslyšíte stížnosti na okolnosti nebo na druhé lidi. Ve všech věcech a situacích má otevřený průhled k dobrému a milostivému Bohu, kterého poznáváme v Pánu Ježíši Kristu.

Spolu s mnohými dalšími jsme my, turnovští, vděční za tuto naši sestru a přeje-me jí Boží ochranu a síly do dalších dnů.

O.H.

Ale naše Andulka je nejenom člověk hluboce duchovní v pravém slova smyslu. Jak jsme jí vděční za její modlitební podporu v různých problémech, nemocích a vůbec těžkých situacích, za její modlitby na ukončení bohoslužeb. Ale je i praktická, šikovná. Její pomoc při různých sborových akcích byla veliká a velmi platná. Její

nedostižné koláče a buchty, mňam. Ale nejvíce vzpomínáme na její velikou specialitu - slavné „suchárky“. Co se jich napekla a narozdávala. Křupavé, voňavé s oříšky. Nikdo je už takové upéct neumí, a ruce jí kolikrát bolely. Vozívali jsme ji v neděli do kostelíčka a na sedadle býval často po ní balíček. Jak se nám teď stýská po Andulce i po suchárkách. Slibujeme si, že když za ní chodíme, přineseme nějaký ten suchárek, i když nebude určitě tak dobrý. Přejeme ti, milá naše Andulko ještě hodně šťastných a pozhnaných dnů. A ty víš, jak tě máme rádi a jak na tebe vzpomínáme. Kéž tě Pán ochraňuje a drží ve své náruči.

J.P.

Praha – sborový den

Protože se v našem seniorátě konají sborové dny většinou na podzim, rozhodl se pražský sbor, že bude své slavnosti konat vždy třetí neděli v květnu.

V neděli 20. května, na svatodušní svátky, slavil tedy pražský sbor svůj první sborový den v nových prostorách kaple v Malešicích. Již od pátku u nás byli hosté z partnerského sboru v Berlíně. Trojici žen doplňoval bratr farář Ch. Hartmann.



Dopoledne proběhlo bohoslužebné svatodušní shromáždění. Po společném obědě jsme vyslechli přednášku bratra Jiřího Justa s názvem Knižní kultura Jednoty bratrské. Přednáška byla hojně doprovázena obrazovým materiálem starých tisků.

Doufáme, že příště přijedou hosté i z jiných sborů seniorátu.

Evas

Stručně z Potštejna

Sestra kazatelka Naďa Běťáková odchází 30. června na odpočinek. Poděkovat jí za její službu v Potštejnském sboru nejde třemi řádky, proto se o to na tomto místě ani nebudeme pokoušet a k tématu se vrátíme příště.

Přejeme jí vše dobré a pevně doufáme, že ji budeme vídat v našich sborech i nadále. Administrátorkou Potštejna se stala sestra Eva Šormová. (-red-)

Aktuálně - Mistr Jan Hus

Protože „bez víry není možné líbit se Bohu a ten, kdo chce k němu přijít, musí věřit, že Bůh je, a že odměňuje ty, kdo hledají,“ jak praví Apoštol v 11. kapitole Židům (v. 6), a protože všichni lidé bez rozdílu mají mít ve svých srdcích jméno Pána Ježíše Krista za svaté a být hotovi každému, kdo by je o to požádal, zodpovídat se ze své víry podle slov apoštola Petra v 3. kapitole jeho prvního listu (v. 15) „Mějte ve svých srdcích jméno Pána Ježíše Krista za svaté, vždy hotovi plně se zodpovídat z víry a naděje, která je ve vás, každému, kdo vás o to požádá“ - tu já, nejmenší z kněží Kristových, ale přeče, jak doufám, jeho služebník, třeba neužitečný, Boží pomoci podpírán až do dnešního dne nepřestávám stát ve svém svědectví, které platí stejně velkým jako malým (Skutky 26,22), a nepřestávám hlásat nic než víru, které učí zákon Pána našeho Ježíše Krista.

(M. Jan Hus, úvod řeči připravené pro kostnický kocił)

ŽELEZNÝ BROD. Železnobrodští zvu na již tradiční „Noční Kalich“. Sobotní večerní bohoslužba v místech setkávání tajných evangelíků bude letos v sobotu 7. července. Ve skalní modlitebně bude krátké kázání a Svatá večeře Páně.

Sraz účastníků je ve 21.30 u vodárny na Kalichu. Zájemci necht' přijedou či přijdou po vlastní ose. Baterky jsou nutné, „čelovky“ velmi vhodné. Ze Železného Brodu budou přivezeny lampičky. Od sboru v Brodě budou kolem 21 hodiny odjíždět auta, kde však bude místo pouze pro omezený počet lidí, bude nutné se předem domluvit.



Jste srdečně zváni na

Husův den na Kalichu u Besedic

Ochranovský sbor při ČCE
v Železném Brodě zve na

SHROMÁŽDĚNÍ
v neděli 8. července 2018 v 15 hodin

Bohoslužebné kázání a
přednášku „Petr Chelčický a reforma církve“
prosloví Pavel Kameník

Dopolední shromáždění
s kázáním Hany Jaluškové začíná v 9.30 hodin
ve sborovém kostelíku v Železném Brodě
v Komenského ulici 603